

Napló

Tegyi Tibor

„Minden munka: amit meg kell tenni, és minden szórakozás: amit önként vállal az ember” (Mark Twain: Tom Sawyer)

2007. május 21.

Hírnök jó: „A Magyar Drámapedagógiai Társaság 2007. augusztus 13-16. között ismét megrendezi Budapesten, a Marczibányi Téri Művelődési Központban a SPÁRTA-DRÁMA elnevezésű szakmai képzést, drámapedagógusoknak. ...Kérjük Önt, hogy a képzés ideje alatt tartson egy előadást vagy tréninget vagy bemutató foglalkozást, prezentációt”) a résztvevőknek.”

Vállalom.

Tartok egy foglalkozást arról, hogy Mark Twain Tom Sawyeréből hogyan született színdarab.

2007. augusztus 13.

Utazom a Marczira egy koffernyi hangszerrel és a kétségeimmel. 110 percben mutatnom kell valami használhatót abból a 4-5 hónapos munkafolyamatból, amíg a regénnyel dolgoztunk. Mi fér bele ennyi időbe? Néhány ötlet arra, hogy egy irodalmi művel hogyan lehet játszani úgy, hogy a játékok egy későbbi színpadra állítást készítsenek elő.

Marczibányi tér, 14.00 óra. 30 ember, mindannyian nők, mindannyian eltérő tapasztalattal. Van köztük gyakorlott színjátszós, tanító, szimpatizáns, kezdő csoport élén lobogó rendező-jelölt. Egy gyors kapcsolatteremtő játék után nekilátunk. A 110 perc tételes ismertetése helyett egy élményleltár, amit papírok nélkül is fel tudok idézni bármikor:

- Jó volt az indulás az asszociációs játékkal. Csukott szemmel kellett ismételniük az első szót, ami a hívó szóról eszükbe jutott. Ahogy halkult a zene, úgy erősödött a monoton ismétlések hangereje. A „szerelem” hívó szóra többen csak jólesően mosolyogtak.
- Hálás voltam a szoborjátékban azoknak, akik rám mertek nézni. Háttal álltak nekem, s azt kértem, úgy érkezzenek meg felém fordulva egy szoborba, mintha most pillantanák meg azt a fiút, akiről régóta álmodoztak. Köszönöm ezeket a pillantásokat!
- Minden elismerésem azoké, akik szerepbe mertek lépni egy improvizációs játék során. Egyszerre ketten játszottak. Egyikük Polly néni bőrébe bújt, hozzá érkezett egy váratlan vendég (Becky anyja, a tanító, a döglött macska gazdája). A hátfájós Polly néniért köszönet! (Az improvizáció az egyik legnehezebb játékforma: azonnal kell karaktert építeni, helyzetet megérteni, továbbvinni, figyelni a másikat... Erre itt remek példákat láthattunk.)
- Igazi színházi pillanatként őrzöm a Polly néni monológjaiból összeállított hangjátékot. Sötétben körbeültünk, és a Polly néni szobájában este hallható hangokba burkolóztunk. Páran a szoba közepén ültek Polly néniként, egy-egy regényrészlettel a kezükben. Ezek a rövid szövegek Polly néni gondolatait idézték. Amikor Polly néni feje felett felkapcsolódott az éjjeli lámpa (itt egy zseblámpa), a hangok megszűntek, csak a regényrészletek szólaltak meg. Kétségek, örömök, bosszúságok hangokba és sötétségbe-fénybe ágyazva. Szép volt.
- Jókat derültem a burleszk jeleneteken. A regény illusztrációit kapták kézbe a csoportok, annyi csalafintasággal, hogy összeollóztam a regény különböző fejezeteihez készült rajzokat. Ezekből kellett egy képregényt összeállítaniuk, és a képregény alapján eljátszaniuk a Tom Sawyer egy meg nem írt, illetve általuk kitalált eseményét. Burleszk zenére, szavak nélkül, eltűzött mozdulatokkal, nagy derűltség közepette. Jó volt!

A hangszerekre persze nem maradt idő, játszani már nem tudtunk velük. Sebaj.

2007. augusztus 23.

Hírnök jó: „Szeretnénk megköszönni, hogy részt vettetek tanárként a Spárta-Dráma képzésen, 2007. augusztus 13. és 17. között. Intenzív jelenlétetekkel, sikeres és hatékony foglalkozásaitokkal ismét nagy jelentőségűvé tettétek ezt az eseményt az érdeklődők számára. Köszönjük, hogy 'spártai' körülmények között is hajlandók voltatok foglalkozást tartani, részt venni, gondolataitokkal és témáitokkal lehetőséget nyújtani a továbbképzésre.”

Örülök, ha így igaz.

U.i.: „Szeretnénk megköszönni, hogy részt vettetek tanárként a Spárta-Dráma képzésen, 2007. augusztus 13. és 17. között. A DPM következő számában szeretnénk a Spártán tartott foglalkozások színes, élvezetes módon megírt, a tevékenység ismertetése mellett a tapasztalatokról is szóló foglalkozásvázlatait/beszámolóit közzétenni” ...

Gyakoroltatás és készségszintű használat

Vatai Éva

Ki vagyok, honnan jövök, mi jogon prédikálok?

A pécsi Leőwey Klára Gimnáziumban, ahol 20 éve dolgozom, a francia nyelv tanítása összeforrt a dramatikus tevékenységek alkalmazásával, illetve az öt éves kéttannyelvű képzésben résztvevő tanulók célnyelvi érettségi formájában is találkoznak a drámával:

- előkészítő év: dráma magyar nyelven, heti 1 órában
- 10-11. év: dráma francia nyelven, heti 1 órában; választható előre hozott célnyelvi érettségi
- 10-13. év: színjátszás francia nyelven

Ez utóbbtól képzésünk határozottan nyit a **színház** felé: évente több fiatal orientálódik színházi szakmák (rendező, prózai színész, dramaturg) irányába. De nem ezekről a területekről fogok beszélni, hanem az előkészítő év heti 20 órájában tanult francia nyelv oktatásáról, illetve az eközben alkalmazott dramatikus tevékenységekről, amelyek a célnyelv pontos és alapos elsajátítását hivatottak elősegíteni (az idén érettségizett az első osztályunk: minden fiatal elérte emelt szinten az ötös érdemjegyet).

Jó dolog látni azt, hogy a többnyire nulla nyelvtudással érkező fiatalok igen magas szintet érnek el, de nem is ezt az eredményt tartom a legizgalmasabbnak munkánkban, hanem a diákkal való együttműködést. Minden órára azzal a vággyal megyek be, hogy amellelt, hogy jól szeretném érezni magam, újabb pedagógiai és emberi tapasztalatokra tegyek szert. „A tanítás nevű társasjátékban ketten vesznek részt: a tanár és a tanuló. Egyik nem létezik a másik nélkül. Egymásra vannak utalva, szimbiózisban élnek. Az, aki az egyikről nem vesz tudomást, a másiktól is torz képet alkot.” – írja Medgyes Péter.⁶

Elfogadni az első látásra megváltoztathatatlanak tűnőt

Ahhoz, hogy az óráink menetébe rendszeresen beépíthessünk dramatikus tevékenységeket, néhány apróbb változtatással kell kezdenünk. A klasszikus osztálytermi elrendezés gátat szabhat lelkesedésünknek, s csak erősen behatárolt számú és típusú tevékenységet végezhetünk. Optimális esetben kialakítható az intézményben egy olyan drámás „felségterület”, ahol csak padlószőnyeg és kispárnák vannak. Ha ez kivitelezhetetlen, ajánlom a körkörös padelrendezést: fő, hogy mindenki lásson mindenkit! Vagy húzzuk a padokat a fal mellé és ülünk eléjük körbe!

Bármely dramatikus tevékenység végzésekor mindenképpen kerülendő Scrivener 13. óravezetési hibája⁷: mivel alapvetően a nyelvvel dolgozunk, könnyen eshetünk abba a hibába, hogy a nyelvhelyességre és a nyelvi pontosságra figyelünk, ahelyett, amit a diák valójában mond. El kell fogadnunk, hogy a dramatikus tevékenységek során más hibajavítási technikákat kell alkalmaznunk, mint a klasszikus nyelvi órán. *Kerülendő az osztályozás, a közvetlen javítás és a megoldások minősítése.*

Csak bizonyos akaratátviteli technikák elsajátítása után kezdjük játékba: a boltoni „A”-típusú dramatikus tevékenység **sok energiát** szabadít fel a fiatalokból, és ennek mindenképpen a nyelvtanulás malmára kell hajtania a vizet! Mivel általában kreatív tevékenységekről van szó, ne sürgessük a fiatalokat! Tekintsük a **csend** az óra természetes részének!

Nem árt, ha rendelkezünk egyes tanári kvalitásokkal, mert egy dramatikus tevékenységeken alapuló óra megszervezése – tekintve, hogy interaktív és improvizatív – nagy odafigyelést igényel. Az alábbi három *tanártípus* közül nyilvánvaló, hogy melyik hasonlít leginkább a jó drámatanárra:

- **Magyarázó:** magyaráz, gyakran előadást tart, a diákok általában csupán jegyzetelnek, nem vesznek részt aktívan a folyamatban
- **Bevonó:** aktívan használja a tanítási folyamatot segítő módszereket és technikákat. Igyekszik bevonni a diákat, azonban mindig kezében tartja az irányítást.

⁶ Medgyes Péter – Major Éva: A nyelvtanár – A nyelvtanítás módszertana (Corvina, 2004)

⁷ Scrivener: Learning Teaching (Heinemann, Oxford, 1994)